

דְּכֹהֵנָא לְתַתָּא, אֲתַעְרַת שְׂכִינְתָא לְמִיתֵי וּלְשָׂרֵי עֲלִין. וְכֵן בְּמָה
 מְלִין אֵינּוּן בְּעֵלְמָא, דְּמַתְעֵרִין מְלִין לְעֵילָא. דְּהָא בְּאַתְעָרוּתָא
 דְּלַתַּתָּא, אֲתַעַר חֵילָא אַחְרָא לְעֵילָא. וְהָא אוֹקִימְנָא בְּכַמְה
 דְּוִכְתֵּי. וְהֵינּוּ טַעְמָא דְּלוּלָב, וְהֵינּוּ טַעְמָא דְּשׁוֹפָר. וְכַמְה אֵינּוּן
 בְּהַאי גְּוֹנָא עֶשֶׂר אַעֲבָעֵן, מַתְעֵרֵי שְׂכִינְתָא לְשָׂרֵי עֲלִייהוּ.
 מַתְעֵרֵי עֶשֶׂר דְּרִגִין אַחְרֵינִין לְעֵילָא לְאַנְהָרָא, וְכֵלָא בְּשַׁעְתָּא
 חֲדָא.

וְעַל דָּא, אָסִיר לִיהּ לְבַר נָשׁ לְזֻקְפָא אַעֲבָעֵן בְּזֻקִיפּוּ לְמַנְנָא, אָלָא
 בְּעֵלוּתָא, וּבְבִרְכָאן, וּבְשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָא
 אוֹקִימְנָא, דְּאֵינּוּן אֲתַעְרוּ דְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, וְרָזָא דְּמַהִימְנוּתָא.
 זְקִיפּוּ דְּאַעֲבָעֵאן, מְמַנֵּן בְּהוּא זְקִיפּוּ דְּלְהוּן, עֶשְׂרָה שְׁלִיטִין,
 בְּמָה דְּאוּקְמוּהּ. וְכֹהֵנָא בְּעֵי לְבִרְכָא בְּעֵינָא טָבָא, בְּאַסְתַּכְמוּתָא
 דְּשְׂכִינְתָא, בְּמָה דְּאַתְמַר.

בְּהַיָּא שַׁעְתָּא דְּבִרְכָתָא דָּא נִפְקָא מְפּוּמִיהּ דְּכֹהֵנָא, אֵינּוּן שְׁתֵּין
 אַתְוּוּן, נִפְקִין וְטָסִין בְּרְקִישָׁא, וּמְמַנֵּן שְׁתֵּין רַבְרַבִּין, עַל
 כָּל אֵת וְאַת. וּבְלְהוּ אוּדָן עַל כָּל אֵלִין בְּרְכָאן. מֵאֵי טַעְמָא שְׁתֵּין
 אַתְוּוּן בְּבִרְכָן אֵלִין. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל שְׁתֵּין רַבּוּא אֵינּוּן, וְרָזָא
 דְּשְׁתֵּין רַבּוּא קִימִין בְּעֵלְמָא, וְכָל חַד וְחַד אִיהוּ חַד רַבּוּא.

שִׁמָּא קְדִישָׁא דְּנִפְקָא מֵהַאי, סְלָקָא לְעֵילָא, עַד הוּא פְּרִסְיָא
 דְּלְעֵילָא. וְכֵלָא שְׂכִינְתָא עֲלָאָה, וְשְׂכִינְתָא דְּלַתַּתָּא, אוּדָן
 בְּכֹהֵנָא בְּאֵינּוּן בְּרְכָאן, וְכָל אֵינּוּן שְׁתֵּין מְמַנֵּן. וְעַל דָּא כְּתִיב,
 וְשָׂמוּ אֵת שְׁמֵי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֵם. וְכִדִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא מְבִרְךְ לֹוּן לְיִשְׂרָאֵל. (ע"ב) (פְּקוּדָא כ"ג לְכַבֵּד אֵב וְכו' פ"ג ע"א)

תָּאנָא, כָּל אָדָם שֵׁישׁ בּוֹ חֲסִידוֹת, נִקְרָא מִלְאֲךָ (דף קמ"ה
 ע"ב) יי צְבָאוֹת. הֵדָא הוּא דְכְתִיב, (מלאכי ב) כִּי
 שִׁפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מִלְאֲךָ יי
 צְבָאוֹת הוּא. מִפְּנֵי מָה זָכָה כֹהֵן לְהִקְרָא מִלְאֲךָ יי צְבָאוֹת.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָה מִלְאֲךָ יי צְבָאוֹת, כֹהֵן לְמַעְלָה, אִף
 כֹהֵן מִלְאֲךָ יי צְבָאוֹת לְמַטָּה.

וּמֵאֵן הוּא מִלְאֲךָ יי צְבָאוֹת לְמַעְלָה. זֶה מִיכָא"ל הַשָּׁר
 הַגָּדוֹל, דְּאֵתֵי מַחְסַד שֶׁל מַעְלָה, וְהוּא כֹהֵן גָּדוֹל
 שֶׁל מַעְלָה, כְּבִיכּוֹל, כֹהֵן גָּדוֹל דְּלַתְתָּא, אִקְרִי מִלְאֲךָ יי
 צְבָאוֹת, מִשּׁוּם דְּאֵתֵי מִסְטָרָא דְחֻסְדָּא. מִהוּ חֻסְדָּא. רַחֲמֵי גּוֹ
 רַחֲמֵי. וּבְגִין כֵּן, כֹהֵן לָא אֲשַׁתְּכַח מִסְטָרָא דְדִינָא. מֵאֵי
 טַעְמָא זָכָה כֹהֵן לְחֻסְדָּא, בְּגִין הִירָאָה. הֵדָא הוּא דְכְתִיב,
 (תהלים קג) וְחֻסְדָּא יי מַעֲוֹלִים וְעַד עוֹלָם עַל יִרְאִיו.

עוֹלָם וְעוֹלָם מִהוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק כִּמָּה דְאֲתַתְקֵן בְּאֲדָרָא
 קַדִּישָׁא, עוֹלָם חַד, וְעוֹלָם תְּרִי. אָמַר רַבִּי חִיָּיא אֵי
 הָכִי מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם מְבַעֵי לֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, תְּרִי
 עָלְמֵי נִינְהוּ. וְאֲתַהֲדְרוּ לְחַד. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִצְחָק
 עַד מָתֵי תַסְתּוּם דְּבַרְיָךְ. מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, כְּלָלָא
 דְּרִזָּא עֲלָאָה, אָדָם דְּלַעִילָא, וְאָדָם דְּלַתְתָּא, וְהֵיִינוּ עוֹלָם
 וְעוֹלָם. וְכְתִיב יְמֵי עוֹלָם, וְכְתִיב שְׁנוֹת עוֹלָם, וְהָא
 אוּקְמוּהּ בְּאֲדָרָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה.

עַל יִרְאָיו, דְּכָל מֵאן דְּאִיהוּ דְּחִיל חֲטָאָה, אֶקְרִי אָדָם.
 אֵימַתִּי. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִית בֵּיהּ יִרְאָה עֲנוּה
 חֲסִידוֹת, כְּלָלָא דְּכָלָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא תַנִּינָן אָדָם כְּלָלָא דְּדַכְר וְנוֹקְבָא.
 אָמַר לִיהּ וְדַאי הָכָא הוּא, בְּכָלָלָא דְּאָדָם, דְּמֵאן
 דְּאֶתְחַבֵּר דְּכַר וְנוֹקְבָא, אֶקְרִי אָדָם, וְכַדִּין דְּחִיל חֲטָאָן.
 וְלֹא עוּד אָלָא שְׂרִיא בֵּיהּ עֲנוּה. וְלֹא עוּד אָלָא דְּשְׂרִיא
 בֵּיהּ חֶסֶד. וְמֵאן דְּלֹא אֶשְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוֹקְבָא, לֹא הוּוּ בֵּיהּ
 לֹא יִרְאָה וְלֹא עֲנוּה וְלֹא חֲסִידוֹת. וּבְגִין כֶּף אֶקְרִי אָדָם
 כְּלָלָא דְּכָלָא, וְכִיּוֹן דְּאֶקְרִי אָדָם, שְׂרִיא בֵּיהּ חֶסֶד,
 דְּכְתִיב, (תהלים פט) אִמְרַתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה וְגו'. וְלֹא יִכִּיל
 לְאֶתְבְּנָאָה, אִי לֹא אֶשְׁתַּכַּח דְּכַר וְנוֹקְבָא.

וְכְתִיב וְחֶסֶד יִי מַעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יִרְאָיו. יִרְאָיו
 כְּלָלָא דְּאָדָם. דְּבַר אַחַר וְחֶסֶד יִי מַעוֹלָם וְעַד
 עוֹלָם, אֵלִין אֵינּוֹן כְּהֵנִי דְּאֶתּוּ מַסְטְרָא דְּחֶסֶד, וְאֶחְסִינוּ
 אֶחְסֵנָא דָּא דְּנַחֲתִית מַעוֹלָם דְּלַעֲיִלָּא לְעוֹלָם דְּלַתְתָּא. עַל
 יִרְאָיו, כְּהֵנִי דְּלַתְתָּא, דְּכְתִיב, (ויקרא טז) וְכִפֹּר בְּעֵדוֹ וּבְעַד
 בֵּיתוֹ לְאֶתְכַלְלָא בְּכָלָלָא דְּאָדָם. וְצַדִּיקְתּוֹ לְבַנֵּי בָנִים,
 מִשּׁוּם דְּזָכָה לְבַנֵּי בָנִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי, מַהוּ
 וְצַדִּיקְתּוֹ, וְחֶסְדּוֹ מִבְּעֵי לִיהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵינּוּ רְזָא דְּתַנִּינָן בְּזֹאת, (בראשית ב) כִּי

מֵאִישׁ לְקַחְתָּהּ זֹאת. וּכְתִיב (בראשית ב) לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה,
 וְזֹאת אֶתְכַלִּילֶת בְּאִישׁ, דְּהֵיִינוּ חֶסֶד, וְזֹאת נוֹקְבָא. חֶסֶד
 דְּכֹר. וּבְגִין כֶּךָ דְּכֹר דְּאֵתִי מִסְטָרָא דְּחִוּוֹרָא דָּא, אֶקְרִי
 חֶסֶד. וְזֹאת אֶתְקָרִי צְדָקָה, דְּאֵתִיא מִסְטָר סוּמָקָא. וּבְגִין
 כֶּךָ אֶקְרִי אִשָּׁה. וְהֵיִינוּ דְּכְתִיב וְצַדִּיקֵינוּ, מֵאִי וְצַדִּיקֵינוּ.
 צַדִּיקֵינוּ דְּחֶסֶד, בֵּת זִוְגוּ, דְּאֵתְבַסְמָא דָּא בְּדָא. וּבְגִין כֶּךָ
 תְּנִינֵנוּ, כֹּל כִּתְּנֵנוּ שְׂאִין לוֹ בֵּת זִוְג, אֲסוּר בְּעֵבוּדָה, דְּכְתִיב
 וּכְפָר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשּׁוּם דְּלִית שְׂכִינְתָא שְׂרִיא, בְּמֵאן
 דְּלֹא אַנְסִיב, וְכֹהֲנֵי בְּעֵיִן יִתִּיר מִכָּל שְׂאֵר עַמָּא,
 לְאַשְׂרֵיִיא בְּהוּ שְׂכִינְתָא. וְכִיּוֹן דְּשִׁרְתָּ בְּהוּ שְׂכִינְתָא,
 שְׂרִיא בְּהוּ חֶסֶד, וְאַקְרוּן חֲסִידִים. וּבְעֵיִן לְבָרְכָא עַמָּא,
 הָדָא הוּא דְּכְתִיב (תהלים קמח) וְחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה. וּכְתִיב,
 (דברים לג) תִּמְיֶדְךָ וְאוֹרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ. וּמִשּׁוּם דְּכֹהֲנָא אֶקְרִי
 חֲסִיד, בְּעֵי לְבָרְכָא. וּבְגִין כֶּךָ פְּתִיב, דְּבִר אֶל אֶהְרֹן וְאֶל
 בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְּבָרְכוּ. מֵאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאַקְרוּן
 חֲסִידִים, וּכְתִיב וְחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה.

כֹּה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמַר לָהֶם, כֹּה תְּבָרְכוּ,
 בְּלִשׁוֹן הַקִּדְּשׁ. כֹּה תְּבָרְכוּ, בְּיִרְאָה. כֹּה תְּבָרְכוּ,
 בְּעֵנּוּת. אָמַר רַבִּי אַבְא, כֹּה תְּבָרְכוּ, תָּאנָא, הָאִי צַדִּיק
 אֶתְקָרִי כֹּה, דְּכָל דֵּינִין מִתְּעָרִין מִכֹּה (נ"א מְנִיחָה), וְהֵיִינוּ

דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מָהוּ מִכָּה רַבָּה. (ס"א דב"ה) כְּלוּמַר, מִכָּה
 מִן כּוֹהֵן. וּכְתִיב (שמות ז) וְהִנֵּה לֹא שִׁמְעֶתָ עַד כֹּהֵן, כִּמְהַ
 דְּאֶגְזִים מִשָּׁה. וּכְתִיב (שמות ז) בְּזֹאת תִּדְעֶה כִּי אֲנִי יי, וְכֹלֵא
 חַד, וּכְתִיב (שמות ז) וְלֹא (דף קמ"ו ע"א) שֶׁתִּלְבוּ גַם לְזֹאת,
 דְּזִמְינָא לְחֶרְבָא אֲרַעִיָה.

וּמַהֲאִי כֹהֵן מִתְעָרִין דִּינִין. וּמִדְּאִתְחַבְּר עִמָּה חֶסֶד,
 אֲתַבְּסַמַת. וּבְגִין כֹּהֵן, אֲתַמְסֵר דָּא לְכַהֵן, דְּאֲתִי
 מִחֶסֶד, בְּגִין דְּתַתְּבַרְךְ וְתַתְּבַסֵּם כֹּהֵן, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב כֹּהֵן
 תְּבָרְכוּ, כְּלוּמַר, אֵיךְ עַל גַּב דְּהֵאִי כֹהֵן אֲשֶׁתְּכַחַת בְּדִינִין,
 תְּבַסְמוּן לָהּ, וְתַבְּרְכוּן לָהּ, דְּכְּתִיב כֹּהֵן תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל, תְּבָרְכוּ בְּהֵאִי חֶסֶד לְכֹהֵן, וְתַבְּסְמוּן לָהּ לְקַבְּלֵיִיהוּ
 דִּישְׂרָאֵל, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכַּחוּן בַּהּ דִּינִין.

הֵדָא הוּא דְכְּתִיב כֹּהֵן תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר לָהֶם.
 אָמְרוּ לֹא כְּתִיב, אֶלֶּא אָמֹר, לְאַפְקָא מִשְׁרַבּוּ
 הַפְּרִיזִים, דְּלֹא מִפְּרִסְמִין מְלָה, דְּהֵא לֹא אֲתַפְקְדוּ
 לְפְרִסְמָא שְׁמָא, מִשְׁמַע דְּכְּתִיב אָמֹר לָהֶם. אָמֹר סְתָם.
 דְּבַר אַחַר אָמֹר כִּיִּין דְּכְּתִיב כֹּהֵן תְּבָרְכוּ, אֲמַאי לֹא כְּתִיב
 תְּאָמְרוּ. אֶלֶּא תִּנֵּי רַבִּי יְהוּדָה, אָמֹר לָהֶם. זְכוּ לָהֶם, לֹא
 זְכוּ אָמֹר סְתָם.

רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח, (דניאל י) וְרָאִיתִי אֲנִי דְנִיָּאל לְבִדֵּי אֶת
 הַמְּרָאָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת

הַמְרָאָה וְגו'. וְרָאִיתִי אֲנִי דְנִיָּאל לְבִדִּי. וְהָא תַּנִּינָן, אֵינְהוּ
נְבִיאִי, וְאִיהוּ לָאוּ נְבִיא, וּמֵאן נִינְהוּ. חֲגִי זְכָרְיָה
וּמִלְאָכִי. אִי הָכִי, אֶתְעַבֵּיד קֹדֶשׁ חוּל, וְהָא פְתִיב לָא
רָאוּ, אֲמַאי דְחִילוּ. וּבְדִנְיָאל פְתִיב וְרָאִיתִי אֲנִי, וְלָא
דְחִיל. וְאִיהוּ לָאוּ נְבִיא, הָא חוּל קֹדֶשׁ.

אֶלָּא הָכִי תַאנָּא, פְתִיב (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶנָּה עָלַי מַחֲנֶנָּה לָא
יִירָא לְבִי אִם תִּקְוִים עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטָח.
בְּזֹאת, הָא דְאֲמַרְן זֹאת עֲדָבָא חוּלְקִיָּה, לְאֶתְחַסְנָא,
וְלִמְעַבְד לִיָּה נּוֹקְמִין. וְתַנָּא, עֲבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְדוּד, רְתִיכָא קְדִישָׁא עִם אֲבָהָתָא, פְתַרִין עֲלָאִין קְדִישִׁין
דְכֻלָּא, דְאֲחַסְיֵנוּ אֲבָהָתָא. וְתַאנָּא, מְלָכוּ יָרִית דְּדוּד לְבַנּוּי
בְתַרוּי. וּבְאֶתֶר מְלָכוּ דְלַעִילָא, אֶתְקַף, וְאֲחַסִין הוּא וּבַנּוּי
מְלָכוּ דָא, דְלָא אַעֲדִי מְשׁוּלְטָנְהוּן לְדַרְי דְרִין.

וְתַאנָּא, בְּשַׁעְתָּא דְהָאִי פְתַרָא דְמְלָכוּתָא אֶתְעַר לְבַנּוּי
דְדוּד, לִית מֵאן דְקָאִים קַמִּיָּה. וְרָאִיתִי אֲנִי
דְנִיָּאל לְבִדִּי אֶת הַמְרָאָה, מְשׁוּם דְמַבְנּוּי דְדוּד הוּא,
דְכַתִּיב, (דניאל א) וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דְנִיָּאל חֲנַנְיָהּ וְגו'.
וְהוּא חָמָא וְחַדִּי בְהָאִי דְהוּא מְסַטֵר אֲחַסְנַת חוּלְקָא עֲדָבָא
דְאֲבוּי, וּמְשׁוּם דְהוּא דִילִיָּה הוּא סְבִיל, וְאֲחַרִינֵי לָא
סְבִילִי. דְאֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשַׁעְתָּא דְהָאִי כ"ה אֶתְעַר
בְּדִינּוּי, לָא יְכַלִין בְּנֵי עֲלָמָא לְמִיקָם קַמִּיָּה.

וּבְשַׁעֲתָא דְפַרְסִין כְּהַנִּי יְדִייהוּ, דְּאֲתִיין מַחְסַד, אֲתַעַר
 חֶסֶד דְּלַעֲיָלָא, וְאֲתַחְבַּר בְּהַאי כַּה, וּמִתְבַּסְמָא
 וּמִתְבָּרְכָא בְּאַנְפִין גְּהִירִין לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל, וְאֲתַעְדֵי מִנְהוֹן
 דִּינִין, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב כַּה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא
 לְשָׂאָר עַמִּין.

בְּגִין כַּךְ כְּהֵן, וְלֹא אַחֲרָא. כְּהֵן בְּגִין דִּיתַעַר הַאי כְּתָרָא
 דִּילֵיהּ חֶסֶד, עַל יְדוּי, דְּאֲקָרִי חֶסֶד, דְּכְּתִיב, (דבריים
 לג) לְאִישׁ חֶסֶדֶךָ. וְהוּא אֲתִי מִסְטָרָא דְחֶסֶד. וְכְּתִיב (תהלים
 קמ"ה) וְחֶסֶדֶךָ יְבָרְכֶנָּה, אֵל תִּקְרִי יְבָרְכֶנָּה, אֶלָּא יְבָרְכוּ
 כֹּהֵן. כַּה תְּבָרְכוּ, בְּשֵׁם הַמְּפֹרָשׁ. כַּה תְּבָרְכוּ, בְּלִשׁוֹן
 הַקִּדְּשׁ.

תָּאנָא, אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, בְּשַׁעֲתָא דְכַהֲנָא דְלִתְתָא קָם
 וּפְרִיס יְדוּי, כָּל כְּתָרִין קְדִישִׁין דְּלַעֲיָלָא
 מִתַּעְרִין, וּמִתְתַּקְּנִין לְאֲתַבְּרָכָא, וְנַהֲרִין מְעוּמְקָא דְבִירָא,
 דְּאֲתַמְשֹׁךְ לְהוּ מִתְּהוּא עוּמְקָא דְנַפְקָא תְּדִיר, וְלֹא פְּסִיק
 בְּרָכָאן דְנִבְעֵן, מִבּוּעִין לְכֻלְהוּ עֲלָמִין וּמִתְבָּרְכָן
 וּמִתְשַׁקְּיין מְכֻלְהוּ.

וְתָאנָא, בְּתַהוּא זְמַנָּא, לְחִישׁוּתָא וּשְׁתִּיקוּתָא הוּי בְּכָל
 עֲלָמִין. לְמַלְךְ דְּבַעֲי לְאֲזִדְּוּגָא בְּמִטְרוּנִיתָא,
 וּבַעֲי לְמַעַל לָהּ בְּלַחֲשׁוּ, וְכָל שְׁמַשִּׁין מִתַּעְרִין בְּתַהוּא
 זְמַנָּא וּמִתְלַחֲשִׁין, הָא מְלַכָּא אֲתִי לְאֲזִדְּוּגָא בְּמִטְרוּנִיתָא.

מֵאֵן מִטְרוּנִיתָא. דָּא כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל. מֵאֵן כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל.
כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל סְתָם.

תַּאנָּא אִמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּהֵן בְּעֵי לְזַקְפָּא יְמִינָא עַל
שְׂמָאלָא, דְּכְתִיב, (ויקרא ט) וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת יָדוֹ אֶל
הָעַם וַיְבָרְכֵם. יָדוֹ כְּתִיב, וְלֹא יָדָיו. מְשׁוּם דְּשִׁבְחָא
דִּימִינָא עַל שְׂמָאלָא. אִמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, רְזָא הוּא, מְשׁוּם
דְּכְתִיב, (בראשית ג) וְהוּא יִמְשׁוֹל בְּךָ.

תַּאנָּא, כְּהֵן דְּבְעֵי לְפָרְסָא יְדוּי, בְּעֵי דִיתוּסָף קְדוּשָׁה (ד'ק)
עַל קְדוּשָׁה דִּילִיָּה, דְּבְעֵי לְקַדְשָׁא יְדוּי, (קמ"ו ע"ב)
עַל יְדָא דְּקַדִּישָׁא. מֵאֵן יְדָא דְּקַדִּישָׁא. דָּא לְיוֹאָה. דְּבְעֵי
כְּהֵנָּא לְיִטוּל קְדוּשָׁה דְּמִיָּא מִיְדוּי, דְּכְתִיב וְקַדְשֵׁת אֶת
הַלְוִיִּם, הָא אֵינּוֹן קְדִישִׁין. וְכְתִיב בְּהוּ בְּלוּיִם, (במדבר יח)
וְגַם אֶת אַחִיךָ מִטָּה לְוִי וְגו'. שִׁבְט אָבִיךָ כָּלֵל. מְכָאן,
דְּכָל כְּהֵן דְּפָרִיס יְדוּי, בְּעֵי לְאַתְקַדְשָׁא עַל יְדֵי דְּקַדִּישָׁא,
לִיתוּסָף קְדוּשָׁה עַל קְדוּשָׁתִּיהָ. וְעַל דָּא, לָא יִטוּל קְדוּשָׁה
דְּמִיָּא, מִבְּר נֶשׂ אַחְרָא, דְּלֹא הוּי קְדִישָׁא.

וּבְצַנִיעוּתָא דְּסַפְרָא תַּאנָּא, לְוִי דְּאַתְקַדֵּשׁ כְּהֵנָּא עַל
יְדוּי, בְּעֵי הוּא לְאַתְקַדְשָׁא בְּקַדְמִיתָא.
וְאִמַאי לְוִי, וְיִתְקַדֵּשׁ עַל יְדָא דְּכְהֵנָּא אַחְרָא. תַּאנָּא,
כְּהֵנָּא אַחְרָא לָא בְּעֵי, דְּהָא כְּהֵן דְּלֹא שְׁלִיִם, לָא בְּעֵי הָאִי
כְּהֵנָּא שְׁלִיִם, לְאַתְפָּגֵם עַל יְדָא דְּפָגִימָא דְּלֹא שְׁלִיִם.

אָבֵל לְוֵי דְאִיהוּ שְׁלִים, וְאֶתְחַזֵּי לְסִלְקָא בְּדוּכְנָא,
 וְלִמְפֻלַּח בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא, הָא שְׁלִים הוּא, וְהָא אֶקְרִי קְדוּשָׁא,
 דְּכֹתִיב וְקִדְשֵׁת אֶת הַלְוִיִּם. אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, אַף אֶקְרִי
 טְהוֹר, דְּכֹתִיב, (במדבר ח) וְטַהַרְתָּ אוֹתָם. וּבְגִין כֵּךְ בְּעֵי
 לְאוֹסְפָא כִּהְנָא קְדוּשָׁה עַל קְדוּשַׁתִּיהָ.

תַּאנָּא, כִּהְנָא דְּפָרִיס יְדוּי, בְּעֵי דְלָא יִתְחַבְרוּן אֶצְבָּעִין
 דָּא בְּדָא, בְּגִין דִּיתְבָּרְכוּן כְּתָרִין קְדִישִׁין, כֹּל
 חַד וְחַד בְּלַחֲדוּי, כְּמָה דְאֶתְחַזֵּי לִיהָ. בְּגִין דְשָׂמָא קְדִישָׁא
 בְּעֵי לְאֶתְפָּרְשָׁא בְּאַתּוּון רְשִׁימִין דְלָא לְאַעְרְבָא דָּא בְּדָא.
 וְלָא יִתְכַוּון (נ"א וְלֹא תִכְוֹנֶנָּא) בְּאֵינּוּן מְלִין.

אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, בְּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּיתְבָּרְכוּן
 עֲלָאֵי, בְּגִין דִּיתְבָּרְכוּן תַּתָּאֵי, וְיִתְבָּרְכוּן עֲלָאֵי
 דְאֵינּוּן קְדִישִׁין בְּקְדוּשָׁה עֲלָאָה, עַל יְדָא דְתַתָּאֵי, דְאֵינּוּן
 קְדִישִׁין בְּקְדוּשָׁה עֲלָאָה, דְאֵינּוּן קְדִישִׁין מְכָל קְדִישִׁין
 דְלַתַּתָּא, דְּכֹתִיב, (תהלים קמ"ה) וְחִסְדֵיךָ יְבָרְכוּכָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֹּל כֵּהֵן דְלָא יֵדַע רְזָא דָּא, וְלִמָּאן
 מְבָרַךְ, וּמָאן הִיא בְּרַכְתָּא דְמְבָרַךְ, לָאוּ בְּרַכְתָּא
 דִּילִיָּה בְּרַכְתָּא, וְהֵינּוּ דְכֹתִיב, (מלאכי ב) כִּי שִׁפְתֵי כֵהֵן
 יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ. מָאֵי דַעַת. דַּעַת סְתָם.
 וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ, עֲלָאֵין, יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ. וּמָאֵי יִבְקְשׁוּ
 מִפִּיהוּ. תוֹרָה. תוֹרָה סְתָם, הֵיךְ אֶחֱידָא תוֹרָה דְלַעֲיִלָּא

דְּאֶקְרִי תוֹרָה סֵתָם. דְּתַנִּינָא, תוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה בְּאִינוּן כְּתָרִין עֲלָאִין דְּאֶתְקֵרוּן הָכִי. מֵאִי טַעְמָא. כִּי
 מִלְּאֶךְ יִי צְבֹאוֹת הוּא. וְתַנִּינָא, דְּבַעֵי כְּהֵנָּא לְכוּנָּא
 בְּאִינוּן מְלִין דְּלַעֲיִלָּא, לִיְחִידָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּמָה
 דְּאֶצְטְרִיךְ.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא בְּתַר דָּא, בְּרַכְת
 כְּהֵנִים יְבָרְכְךָ יִי.
 יֵאָר יִי. יֵשָׁא יִי. מְקוּרָא
 מְתַלַּת שְׁמֵהּ אֱלִין, יו"ד ה"א
 וּא"ו ה"א (ס"א יו"ד ה"י וְא"ו ה"י).
 קְרוּשָׁה, אֶהֱ"ה אֶהֱ"ה
 אֶהֱ"ה, דְּמְקוּרָא דִּילֵיהּ, יו"ד
 ה"א וְא"ו ה"א. קְשׁוּרָא
 דְּתַרְוֵיהּ, יְחִוּד דְּתַרְוֵיהּ,
 אֶדְנִי, דְּבִיה א"י, דְּרַמְיִזִין
 אִיהֵדוּנָה"י (ס"א יֵאֵהֲדוּנָהּ וְדָא
 עֲמוּדָא דְּאֶמְצַעִתָּא וְשְׂכִינְתָּא אִיהִי
 יֵאֵהֲדוּנָהּ) (ס"א מְקוּרָא מַג' שְׁמֵהּ אֱלִין
 יו"ד ה"י וְי"ו ה"י דְּרַמְיִזִין יֵאֵהֲדוּנָהּ וְדָא
 עֲמוּדָא דְּאֶמְצַעִתָּא שְׂכִינְתָּא
 אִיהֵהֲדוּנָה"י נ"א אִיהֵהֲדוּנָה"י) וְרַמְיִזִין
 א"י רְבִיעָא, מְתַרִי שְׁמֵהּ
 מְפָרְשֵׁן, דְּרְשִׁימִין בְּהוּן (ע"כ
 רַעֲיָא מְהֵימְנָא) (תַּצָּא רַע"ז ע"א כִּי יִמְצָא

איש נערה)

אֶמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תָּאנָּא
 בְּצַנִּיעוֹתָא דְּסַפְרָא,
 שְׁמָא קַדִּישָׁא אֶתְגַּלִּיָּא
 וְאֶתְכַסִּיָּא. דְּאֶתְגַּלִּיָּא,
 כְּתִיב בְּיו"ד ה"א וְא"ו ה"א.
 דְּאֶתְכַסִּיָּא כְּתִיב בְּאֶתוּוּן
 אַחֲרֵן, וּמִתְהוּא דְּאֶתְכַסִּיָּא
 הוּא טְמִירָא (ס"א אַחֲרָנִין וְהוּא
 דְּאֶתְכַסִּיָּא הוּא טְמִירוּ) דְּכֻלָּא. אֶמַר
 רַבִּי יְהוּדָה, וְאֶפִּילוּ הוּא
 דְּאֶתְגַּלִּיָּא, אֶתְכַסִּיָּא
 בְּאֶתוּוּן אַחֲרֵן, בְּגִין הוּא
 טְמִירָא דְּטְמִירִין בְּגוּ.
 דְּהָא הָכָא בְּעֵי כְּהֵנָּא
 לְצַרְפָּא שְׁמָא
 קַדִּישָׁא, וְלִמִּיחַת רַחְמֵי,

(בְּלֵהוּ) דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּדִיבּוּר דְּכ"ב אַתּוּן (ס"א דְּבִלְהוּ מְכִילָן) (ס"א
 בְּתַרֵּי בְּתַרֵּי) כְּתַרֵּי דְּרַחֲמֵי. וּבִהְנֵי אַתּוּן דְּהֵאֵי שְׁמָא, סְתִימָאן
 כ"ב מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, וִי"ג דְּעֵתִיקָא סְתִים וּגְנִיז מְפֻלָּא, וְט'
 דְּאַתְגְּלִיין מְזַעִיר אַנְפִּין (בְּזַעִיר אַנְפִּין) וּמִתְחַבְּרָן כְּלֵהוּ בְּצַרוּפָּא
 דְּשְׁמָא חַד, דְּהוּה מְכוּוֹן כְּהֵנָּא כַּד פְּרִיס יְדוּי בְּכ"ב אַתּוּן
 גְּלִיפָן.

וְתֵאנָּא, כַּד הוּה צְנִיעוּתָא בְּעֵלְמָא, הוּה מִתְגְּלִייא שְׁמָא
 דָּא לְכֻלָּא. מְדֵאֲסְגִי חֲצִיפּוּתָא בְּעֵלְמָא, סְתִים
 בְּאַתּוּי. דְּכַד הוּה מִתְגְּלִייא. כְּהֵנָּא מְכוּוֹן, וְשְׁמָא
 מִתְפָּרֵשׁ. בְּמֵאֵי מְכוּוֹן. מְכוּוֹן בְּסְתִימָא דְּטַמִּיר וּגְנִיז,
 וּמִתְגְּלִייא וּמִתְפָּרֵשׁ. מְדֵאֲסְגִי חֲצִיפּוּתָא בְּעֵלְמָא, סְתִים
 כְּלָא בְּאַתּוּן רְשִׁימִין.

וְתֵא חֲזִי, דְּכָל הֵנִי כ"ב אַתּוּן (ס"א רַחֲמֵי) (ס"א דְּכָל הֵנִי כ"ב מְכִילָן
 דְּרַחֲמֵי), (דף קמ"ז ע"א) מִשָּׁה אַמְרָן בְּתַרֵּי זְמַנִּי. זְמַנָּא
 קְדַמָּא אָמַר, י"ג מְכִילָן דְּעֵתִיקָא דְּעֵתִיקִין סְתִימָא
 דְּכֻלָּא, לְנַחְתָּא אֵלִין לְאַתָּר דְּדִינָא אֲשַׁתְּכַח, לְאַכְפִּיא
 לְהוּ. זְמַנָּא תְּנִינָּא, אָמַר ט' מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, דְּכֻלִּילָן
 בְּזַעִיר אַנְפִּין, וּנְהִירִין מְעֵתִיקָא סְתִימָאָה דְּכֻלָּא. וְכֻלְּהוּ
 כְּלִיל כְּהֵנָּא כַּד פְּרִיס יְדוּי לְבִרְכָּא עֲמָא, וּמִשְׁתַּכְּחָן
 דְּמִתְבְּרַכִּין כְּלֵהוּ (ס"א עֲלֵאִין) עֲלִמִין בְּסִטְרָא דְּרַחֲמֵי,
 דְּאַתְמַשְׁכֵּן מְעֵתִיקָא טַמִּירָא סְתִימָאָה דְּכֻלָּא. וְכָל הֵנִי
 כ"ב אַתּוּן, מְכִילָן סְתִימָאן.

יְבָרְכֶךָ יי וַיִּשְׁמְרֶךָ, אֵלֶיךָ תֵּלֵת קְרָאִי, וְג' שְׁמָהֶן דְּתַרְיִסָּר
 אֲתוּוֹן פְּלִילָן לְקַבְּלֵיהוֹן, וּבְכֻלָּא אֲתַכּוּוֹן פִּהֶנָּא.
 וְכָל עֲלָאִי וְתַתָּאִי מִתְבַּסְּמֵן בְּכ"ב אֲתוּוֹן, דְּסִתִּימִין בְּהַנִּי
 ג' קְרָאִי, לְקַבְּלֵי כ"ב (אֲתוּוֹן) מְכִילָן דְּרַחֲמֵי דְכֻלִּיל כֻּלָּא.
 וּבִגִּין כֶּךָ פְּתִיב אָמור, וְלֹא אָמרוּ, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא.
 אָמור. דְּבַעֵי לְכוּוֹנָא בְּכָל הַנִּי סִתִּימִין, בְּכָל הַנִּי דְּרַגִּין.
 אָמור: בְּמִלִּין סִתִּימִין דְּלַעֲיֻלָּא. אָמור: חוּשְׁבֵן רמ"ח
 אַבְרִין דְּבִאָדָם חֲסֵר חֵד. מֵאֵי טַעֲמָא. דְּבַחֵד תְּלִיין פְּלֵהוּ.
 וְכֻלְהוּ מִתְבַּרְכָּאן בְּהַאי בְּרַכְתָּא, בְּהַנִּי תֵּלֵת קְרָאִי,
 כְּדֵאֲמַרְן. לָהֶם: לְאֲתַכְּלָלָא בְּהַאי בְּרַכְתָּא עֲלָאִין וְתַתָּאִין.
 תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יוֹמָא חֵד יְתִיבְנָא קַמִּיהַ דְּרַבִּי
 אֲלַעְזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁאִילְנָא לֵיה, אֲמִינָא,
 רַבִּי מֵאֵי קָא חֲמָא דְּוֹד דְּקָאֲמַר (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה
 תוֹשִׁיעַ יי, אָדָם תִּינַח, בְּהֵמָה לָמָּה. אָמַר לֵיה יָאוּת
 שְׁאֲלַת, כֻּלָּא בְּמַנְיִנָּא הוּא, זְכוּ אָדָם, לֹא זְכוּ בְּהֵמָה.
 אֲמִינָא, רַבִּי, רוּזָא דְּמִלָּה קָא בְּעִינָא. אָמַר לֵיה כֻּלָּא
 אֲתַמַּר, וְתָא חֲזִי, קְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל אָדָם, כְּגוּוֹנָא דְּלַעֲיֻלָּא. וְקָרָא לְהוּ בְּהֵמָה, וְכֻלָּא
 בַּחֵד קְרָא, דְּכִתִּיב (יחזקאל לד) וְאִתֵּן צִאֲנֵי צִאֲן מִרְעִיתִי וְגו' .
 וְאִתֵּן צִאֲנֵי צִאֲן מִרְעִיתִי, הָא בְּהֵמָה. אָדָם אַתֶּם, הָא
 אָדָם. וַיִּשְׂרָאֵל אֲקָרוּ אָדָם וּבְהֵמָה, וּבִגִּין כֶּךָ אָדָם וּבְהֵמָה

תוֹשִׁיעַ יי. וְעוֹד רָזָא דְמַלְהָ, זָכוּ אָדָם כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא.
 לֹא זָכוּ, בְּהֵמָה אֶקְרוּן. וְכִלְהוּ מִתְבָּרְכָאן בְּשַׁעְתָּא חֲדָא.
 אָדָם דְלְעִילָא. וּבְהֵמָה דְלִתְתָא. וְכָל שְׁכַן דְכִלָּא אִית בְּהוּ
 בִּישְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דְכְתִיב אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יי.

וְתָא חֲזִי, לִית בְּרִכְתָּא לְתַתָּא אֲשַׁתְּכַח, עַד דִּישְׁתְּכַח
 לְעִילָא. וּמִדָּאֲשַׁתְּכַח לְעִילָא אוּף לְתַתָּא אֲשַׁתְּכַח,
 וְכִלָּא הָכִי תִלְיָא לְטָב וְלִבִּישׁ. לְטָב, דְכְתִיב (הושע ב) אֶעֱנֶה
 אֶת הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת הָאָרֶץ. לְבִישׁ, דְכְתִיב (ישעיה כד)
 יִפְקֹד יי עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם וְעַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל
 הָאָדָמָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּגִין כֶּךָ (האי תפארת פתח ביה) כְּתִיב אָמֹר
 לָהֶם סֹתָם, לְאֲתַבְּרָכָא עֲלֵאִין וְתַתְּאִין, כְּלָהוּ
 כְּחֲדָא. דְכְתִיב כֹּה תְבָרְכוּ בִתְחִלָּה, וְאַחַר כֶּךָ אֶת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל אָמֹר לָהֶם סֹתָם, לְאֲתַבְּרָכָא כְּלָהוּ כְּחֲדָא, יְבָרְכֶךָ
 יי, לְעִילָא. וַיִּשְׁמְרֶךָ, לְתַתָּא. יָאֵר יי פָּנָיו, לְעִילָא.
 וַיַּחֲנֶךָ, לְתַתָּא. יֵשָׂא יי פָּנָיו, לְעִילָא. וַיֵּשֶׁם לְךָ שְׁלוֹם
 לְתַתָּא.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, כְּלָהוּ כְּחֲדָא מִתְבָּרְכָאן, בְּכ"ב אֲתוּוֹן
 גְּלִיפֵן דְשָׂמָא קַדִּישָׁא דְאֲתַכְּלִל וְסֹתִים הָכָא, בְּכ"ב
 אֲתוּוֹן מִתְבָּרְכָאן כְּלָהוּ. וְאִינּוּן רַחֲמֵי גּוּ רַחֲמֵי, דְלָא
 אֲשַׁתְּכַח בְּהוּ דִּינָא. וְלֹא, וְהַכְּתִיב יֵשָׂא יי פָּנָיו אֵלֶיךָ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, יִשָּׂא: יִסְלַק וְיַעֲבֹר בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח
דִּינָא כָּלִל.

תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּשַׁעְתָּא דְּכַהֲנָא פְּרִיס יְדוּי,
אֲסִיר לִיה לְעַמָּא לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיה, מְשׁוּם
דְּשְׁכִינְתָּא שְׂרִיא בִּידוּי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִי הָכִי, פִּיּוֹן
דְּלֹא חֲמָאן מַה אַכְפֵּת לְהוּ, דְּהָא פְּתִיב (שמות לג) כִּי לֹא
יֵרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי, בְּחִייהוֹן לֹא חֲמָאן, אֲבָל בְּמִיתְתְּהוֹן
חֲמָאן. אָמַר לִיה, מְשׁוּם דְּשָׂמָא קִדְיִשָּׂא רְמִיזָא בְּאַצְבָּעוֹן
דִּידוּי, וּבְעֵי בַר נֶשׁ לְדַחְלָא, אַף עַל גַּב דְּלֹא חֲמָאן
שְׁכִינְתָּא, לֹא בַּעָאן לְאַסְתַּכְּלָא בִּידְיֵיהוּ דְּכַהֲנֵי, בְּגִין
דְּלֹא יִשְׁתַּכְּחוּן עַמָּא חֲצִיפָאן לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא.

תַּאנָּא, בַּהֲהִיא שַׁעְתָּא דְּכַהֲנָא פְּרִיס יְדוּי, צְרִיכִין עַמָּא
לְמִיתַב בְּדַחֲלֵיהוּ, בְּאִימְתָא, וְלִינְדַע דְּהָהִיא
שַׁעְתָּא, עֵידוֹן רַעוּתָא אֲשַׁתַּכַּח בְּכֻלְהוּ עַלְמִין, וּמִתְבָּרְכִין
עַלְאִין וְתַתְּאִין, וְלִית דִּינָא בְּכֻלְהוּ. וְהוּא שַׁעְתָּא,
דְּאֲתַגְּלִי סְתִימָא עֲתִיקָא דְּעֲתִיקִין בּוֹזְעִיר אַנְפִּין וְאֲשַׁתַּכַּח
שְׁלָמָא בְּכֻלָּא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בַּהֲנִי תִּלְת קְרָאִי (דף קמ"ז ע"ב) רִישִׁיהוֹן
י"ד יו"ד יו"ד, י"בְּרַכְךָ י"אָר י"שָׂא. כְּלָהוּ
לְאַחְזָא מְהִימְנוּתָא שְׁלִימָא. וְלֹא תְּבָרְכָא מַעְתִּיקָא מֵאן
דְּאַצְטְרִיךְ. יו"ד יו"ד יו"ד, לְאַתְּבָרְכָא זְעִיר אַנְפִּין

מֵעֲתִיקָא דְכֻלָּא. וּבְגִין כֶּךָ יְבָרְכֶךָ יי לְעִילָא, וַיִּשְׁמְרֶךָ
הוּא לְתַתָּא, וְכֵן כְּלָהוּ.

וְתַאנִּי תְנָא קָמִיה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, הֵאֵי מֵאֵן דְּמִצְעַר
בְּחֻלְמִיה, לִיתִי בְּשַׁעְתָּא דְכַהֲנֵי פְרָסִי יְדִיִּיהוּ,
וְלִימָא רַבּוּנוּ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שְׁלֶךְ וְחֻלּוּמוֹתֵי שְׁלֶךְ וְכוּ'.
אֲמַאי. מִשּׁוּם דִּהְהִיא שַׁעְתָּא אֲשַׁתְּכַחוּ רַחֲמֵי בְּעֻלְמִין
כְּלָהוּ, וּמֵאֵן דִּיבְעֵי צְלוּתִיה בְּצַעְרִיה, אֲתַהֲפֹךְ לִיה דִּינָא
לְרַחֲמֵי.

(במדבר ו') וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי. מֵהוּ וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, יִתְקַנּוּ. כִּמָּה דְכָתִיב, (במדבר ד') וְשָׂמוּ אוֹתָם
אִישׁ אִישׁ עַל עֲבוֹדָתוֹ וְאֵל מִשְׁאוֹ. לְאַתְקֵנָא בְּבִרְכַתְהוֹן
כְּתָרִין דִּימִינָא לִימִינָא, וְכְתָרִין דְּשְׂמַאלָא לְשְׂמַאלָא,
כְּדִקָּא חֲזִי. דְּבַעֲיָא דְלָא יִטְעוּן בְּהוֹן, לְאַתְקֵנָא כְּלָא, בְּגִין
דִּיתְבָּרְכוּן עֲלָאִין וְתַתָּאִין.

וְאִי יַעֲבֹדוּן הָכִי, מַה כְּתִיב. וְאֲנִי אֲבָרְכֶם. לְמֵאֵן. לְאִינוּן
כְּהֵנִי, דְכָתִיב, (בראשית כז) וּמְבָרְכֶיךָ בְרוּךְ. וְכָתִיב
(בראשית יב) וְאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ. אִינוּן מְבָרְכִין לְעַמָּא, וְאֲנָא
אֲבָרְךָ לְהוּ. וְלִפְיֶכָךְ כְּתִיב וְשָׂמוּ, וְלָא כְּתִיב יֵאמְרוּ, אוּ
יִזְכְּרוּ.

תַּאנָּא, כָּל כְּהֵן דְּלָא רַחֲמִין לִיה עַמָּא, לָא יִפְרוּס יְדוּי.
וְעוּבְדָא הָוָה בְּחַד כְּהֵן דְּקָם וּפְרִיס יְדוּי, וְעַד

דָּלָא אַשְׁלִים, אַתְעָבִיד תְּלָא דְגַרְמִי. מַאי טַעְמָא. מִשּׁוּם
 דָּלָא בְרִיךְ בְּחַבִּיבוּתָא. וְקָם אַחַר וּפְרִיס יְדוּי וּבְרִיךְ,
 וְאַתְתָּקֵן הֵהוּא יוֹמָא. כֹּל כֹּהֵן דִּהוּא לָא רַחִים לְעַמָּא, אוּ
 עַמָּא לָא רַחֲמִין לֵיהּ, לָא יִפְרוּס יְדוּי לְבִרְכָא לְעַמָּא,
 דְכֹתִיב, (משלי כב) טוֹב עֵינַן הוּא יְבוֹרֵךְ אֶל תִּקְרִי יְבוֹרֵךְ,
 אֶלָּא יְבָרֵךְ.

תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּא וְרָאָה מַה כְּתִיב בְּהֵהוּא
 רָשָׁע דְּבַלְעָם, בְּשַׁעְתָּא דְּאַתְמָסֵר לֵיהּ לְבִרְכָא
 לְיִשְׂרָאֵל, הָוָה מִשְׁגַּח בְּעֵינָא בִישָׂא, בְּגִין דָּלָא יִתְקַיֵּים
 בְּרִכְתָּא, וְהָוָה תְּלִי מְלוּי בְּהֵהוּא עֵינָא בִישָׂא, דְכֹתִיב,
 (במדבר כד) נָאִם בְּלַעַם בְּנוֹ בְּעוֹר. מַאי בְּנוֹ בְּעוֹר. מִהֵהוּא
 דִּהוּא סָאנִי לְהוּ יִתִּיר מִכָּל בְּנֵי עַלְמָא. וְנָאִם הַגִּבּוֹר שְׁתוּם
 הָעֵינַן, דְּסִתִּים עֵינָא טָבָא מְנַיְיהוּ, בְּגִין דָּלָא יִתְבָּרְכוּן,
 וְלָא יִתְקַיֵּים בְּרִכְתָּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָכִי הוּא וּדְאִי, דְּאַשְׁתַּכַּח פְּקִיעָא (ס"א
 דְּאַשְׁתַּכַּחן פְּקִיעָא) דְּעֵינָא לְבִרְכָא, דְכֹתִיב, (דניאל ט) פְּקַח
 עֵינֶיךָ, בְּגִין לְבִרְכָא. וּבְרִכְתָּא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, הָכִי
 אָמַר, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִפְקַח עֵינׁוּי עֲלֶךְ. וּבְהֵהוּא רָשָׁע
 כְּתִיב, שְׁתוּם הָעֵינַן. בְּגִין דָּלָא יִתְבָּרְכוּן עַל יְדוּי. וְאָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, בְּגִין כֹּךְ כֹּהֵנָא דְבְרִיךְ בְּעֵינָא טָבָא, בְּרִכְתֵּיהּ
 אֶתְקַיֵּים. וְדָלָא מְבָרֵךְ בְּעֵינָא טָבָא, כְּתִיב, (משלי כג) אֶל

תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עֵינַי וְאֵל תִּתְּאוּ לְמַטְעֲמוֹתַי, כְּלוּמַר
אֵל תִּבְעוּ מִנִּיהַ בְּרֻכָּתָא כְּלָל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, כְּתִיב (דברים כג) וְלֹא אָבָה יי
אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמוּעַ אֵל בְּלָעָם וְגו'. לְשִׁמוּעַ אֵל בְּלָעָם,
אֵל בִּלְק מִבְּעֵי לֵיהּ, דְּהָא עָבִיד בִּלְק כְּלָא, מֵהוּ אֵל
בְּלָעָם. אֵלָא מִשּׁוּם דְּהוּהוּ סְתִים עֵינֹי, בְּגִין דְּלֹא יִתְבָּרְכוּן
יִשְׂרָאֵל. תָּאנָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְבִלְעָם, רְשָׁע, אֵת סְתִים עֵינֶיהָ בְּגִין דְּלֹא יִתְבָּרְכוּן
בְּנֵי. אָנָּא אֶפְקַח עֵינַי, וְכָל מַלְיָן דְּתִימָא, אֶהְפֹּךְ לְהוּ
לְבָרְכָאן. הֲדָא הוּא דְכְתִיב, וַיִּהְפֹּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ לָךְ אֵת
הַקְּלָלָה לְבָרְכָהּ כִּי אֶהְבֶּךָ וְגו'.

וְעַל דָּא כְּתִיב, טוֹב עֵינַי הוּא יְבוֹרֵךְ כִּי נָתַן מִלְחָמוֹ לְדָל.
מֵהוּ מִלְחָמוֹ. כְּמָה דְּאוּקִימָנָא, דְּכְתִיב, (ויקרא כא) לֶחֶם
אֱלֹהֵי מִקְדָּשֵׁי הַקְּדָשִׁים וְגו'. מִשְׁמַע דְּקָדְשֵׁי הַקְּדָשִׁים
לֶחֶם אֱלֹהֵי נֶפֶק מִנִּיהּ. וּבְגִין כֶּךָ כִּי נָתַן מִלְחָמוֹ לְדָל.
תְּנִיא, כְּמָה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
דְּעֵלְאֵי לָא מִתְבָּרְכִי אֵלָא בְּגִינִיהוּן דְּיִשְׂרָאֵל.

דְּתַנִּינן, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אָמַר רַבִּי חִיָּא, אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, נִשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁלֹא יִכְנָס
בִּירוּשָׁלַם שֶׁל מַעְלָה, עַד שֶׁיִּכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם שֶׁל
מַטָּה, שְׁנֵאמַר (הושע יא) בְּקִרְבָּךְ קְדוֹשׁ וְלֹא אָבָא בְּעִיר.

כְּלוּמַר, כָּל זְמַנָּא דְשְׂכִינְתָא הָכָא בְּגִלּוּתָא, שְׂמָא
 דְלַעִילָא לֹא אֲשַׁתְּלִים. וְכַל תְּקוּנִין לֹא אֲתִקְנוּ, כְּבִיכּוּל
 אֲשַׁתְּאֵר (דף קמ"ח ע"א) שְׂמָא קְדִישָׁא חֲסֵרָא.

רַבִּי אַבָּא הוּוּ אֲזִיל לְלוּד, פָּגַע בֵּיהּ רַבִּי זִירָא בַר רַב,
 אָמַר לֵיהּ הָא חֲמִינָא אִפִּי שְׂכִינְתָא, וּמֵאֵן דְחָמִי אִפִּי
 שְׂכִינְתָא, בְּעֵי לְמִיזַל וּלְרַהֲטָא בְּתַרְאָה. הֲדָא הוּוּ
 דְכְּתִיב, (הושע ו) וַנִּדְעָה נְרַדְּפָה לְדַעַת אֶת ה'. וְכְּתִיב (ישעיה
 ב) וְהִלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכּוּ וְנַעֲלָה אֶל הַר יְיָ וְגו'.
 כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה וְגו'. וְאֵנָּה בְּעֵינָא לְמַהֲךָ בְּתַרְךָ,
 וּלְמִלְךָ מֵאִינוֹן מְלִי מְעַלְיִיתָא, דְּאֲתוֹן טַעֲמִין כָּל יוֹמָא,
 מֵאֲדָרָא קְדִישָׁא.

מֵאִי דְכְּתִיב, (בראשית טו) וְהֵאֱמִין בְּיָי וַיַּחֲשֹׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה, אִי
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ חֲשָׁבֶהָ לְאַבְרָהָם, אוֹ אַבְרָהָם
 לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ. וְאֵנָּה שְׂמַעְנָא, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ
 חֲשָׁבֶהָ לְאַבְרָהָם, וְלֹא אֲתִישָׁבֵא בְּלַבְאֵי. אָמַר לֵיהּ הַכִּי
 אוֹקִימְנָא, וְלֹאוּ הַכִּי הוּוּ. תָּא חַזִּי, וַיַּחֲשֹׁבֶהָ, וַיַּחֲשׁוּב לוֹ
 לֹא כְּתִיב, אֶלָּא וַיַּחֲשֹׁבֶהָ, אַבְרָהָם וְדֵאִי חֲשָׁבֶהָ לְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּוּ. דְתַנְיָא, כְּתִיב (בראשית טו) וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ חַחוּצָה,
 אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ, צֵא מֵאֲצַטְגְּנִינוּת שְׁלָךְ,
 לֹאוּ הֵהוּוּ אוֹרְחָא לְמַנְדַּע שְׂמִי, אֶת חָמִי, וְאֵנָּה חֲמִינָא,
 אַבְרָם אִינוּ מוּלִיד, אַבְרָהָם מוּלִיד. מִכָּאֵן וּלְהַלָּאָה,

אֲשֶׁתְּדָלוּ בְּאַרְחָא אַחְרָא, כִּי־הִיא זֶרְעָךָ. מֵאֵי כִּי־הִיא
כִּתְרָא עֲשִׂירָאָה קְדִישָׁא דְמִלְכָּא, לְמַנְדַּע שְׁמִיָּה, וְהִיא
כִּתְרָא דְדִינִין מִתְעַרִּין מִנָּה.

וְתֵאנָא, כִּי־הִיא זֶרְעָךָ מִמֶּשׁ. בְּהֵיא שִׁעְתָּא חֲדֵי
אַבְרָהָם, לְאַסְתִּכְלָא וּלְמַנְדַּע שְׁמִיָּה,
וּלְאַתְדַבְקָא בֵּיהּ, מִשּׁוּם דְאַתְבְּשֵׁר בְּכִי־הִיא, וְאַף עַל גַּב
דְּדִינִין מִתְעַרִּין מִנָּה, חֲשַׁבָּה אַבְרָהָם לְהֵהוּא כִּתְרָא, אֶף
עַל גַּב דְּהִיא דִּינָא, כְּאֵלוּ הִיא רַחֲמֵי. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב,
וַיִּחְשַׁבְהָ. מֵאֵי וַיִּחְשַׁבְהָ. לְהֵהוּא כִּתְרָא. צְדָקָה רַחֲמֵי. אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, כִּי־הִיא כִּתְרָא עֲשִׂירָאָה הִיא, וְאַתְקָרִי צְדָקָה,
וְדִינִין מִתְעַרִּין מִנָּה, וְאַבְרָהָם אֶף עַל גַּב דִּידַע דְּדִינִין
מִתְעַרִּין מִנָּה מֵהֵיא צְדָקָה. הוּא חֲשַׁבָּה צְדָקָה, דְּדִינִין לֹא
מִתְעַרִּין מִנָּה, בְּגִין דְּהוּא רַחֲמֵי.

תּוֹ אָמַר רַבִּי אַבָּא, מֵאֵי דְכְּתִיב, (בראשית כד) וַיִּי בֶרֶךְ אֶת
אַבְרָהָם בְּכָל, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (דברי הימים א כט) כִּי כָל
בְּשָׂמִים וּבְאַרְצָן. וְכְּתִיב כִּי תְּבָרְכוּ, דְּבִגִּינֵיהּ דִּישְׂרָאֵל
מִתְבָּרֵךְ הֵיא כִּי־הִיא עַל יְדָא דְכֵהֵנָא, בְּגִין דִּיתְבָּרְכוּן
יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וַיִּשְׁתַּפַּח בְּרַכְתָּא בְּכָלֵא וּלְזַמְנָא דְאַתִּי (ס"א
כתיב) כְּמָה דְאַתְ אָמַר (תהלים קלד) יְבָרְכֶךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וְגוֹ'. (תהלים
קלה) בְּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלַם.

(במדבר ז') וַיְהִי בַיּוֹם כָּלֵת מֹשֶׁה וְגוֹ'. תְּנָא רַבִּי יוֹסִי, בַּיּוֹם

שְׁנִכְנַסָּה כֹּלָה לַחֹפֶה. בְּמַאי אוֹקִימָנָא בְיוֹם כֹּלֵת מֹשֶׁה.
 אֵלֶּא מְלַמֵּד, דְּעַל יְדוּי דְּמֹשֶׁה נִכְנַסָּה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
 וְכִי עַד הַשְּׁתָּא אֲתַעְכָּבֵת דְּלֹא עֵיִלֵּת לְדוּכְתָּהּ, וְהַכְּתִיב
 (שְׁמוֹת מ) וְלֹא יִכּוֹל מֹשֶׁה לָּבֵא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְגו' . אָמַר רַבִּי
 יִצְחָק אֵין מוֹקֵדִים וּמְאוּחָר בַּתּוֹרָה.

וַיְהִי בְיוֹם כֹּלֵת מֹשֶׁה, כֹּלֵת שֶׁל מֹשֶׁה וְדַאי. דִּתְנִינָן אָמַר
 רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַאי דְכָתִיב, (תְּהִלִּים סח) עָלִיתָ לְמָרוֹם
 שְׁבִית שְׁבִי וְגו' . אֵלֶּא בְשַׁעָה שְׁאָמַר לוֹ קוּדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא, (שְׁמוֹת ג) שֶׁל נְעַלְיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, אֲזִדְעֻזַּע הָהָר, אָמַר
 מִיכָאֵל קָמִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם תְּבַעֵי
 לְסִתּוֹר אָדָם. וְהָא כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית ה) זָכַר וַיִּנְקְבֶה בְּרָאִם וַיִּבְרַךְ
 אוֹתָם, וְלִית בְּרַכְתָּא אֲשַׁתְּכַח, אֵלֶּא בְּמֵאן דְּאִיהוּ דְּכַר
 וְנוֹקְבָא, וְאֵת אִמְרַת לְאֵתְפָּרְשָׁא מְאֵתְתִיָּה.

אָמַר לִיָּה הָא קַיִים מֹשֶׁה פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, הַשְּׁתָּא אָנָּא
 בְּעֵינָא דִּיתְנַסְּב בְּשִׁכְנִתָּא, וּבְגִינִיָּה יַחוּת שְׁכִינְתָּא
 לְדִירָא עֲמִיָּה, הֲדָא הוּא דְכָתִיב עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִית
 שְׁבִי. וּמַאי שְׁבִי. שְׁכִינְתָּא דֵּאֲתַנְּסִיבַת עִמָּךְ. לְקַחַת
 מִתְּנוֹת בְּאָדָם. בְּאָדָם לָא כְּתִיב, אֵלֶּא בְּאָדָם הִידוּעַ
 לְמַעְלָה. וּבִיּוֹמָא דְנַחְתַּת שְׁכִינְתָּא, הֵהוּא יּוֹמָא דֵּאֲתַנְּסַבָּא
 בְּמֹשֶׁה נַחְתָּא, הֲדָא הוּא דְכָתִיב כֹּלֵת מֹשֶׁה, כֹּלֵת מֹשֶׁה

מִמָּשׁ.

וּבִיהוֹשֻׁעַ דְּאַנְפוּי כְּאַנְפוּי סִיְהָרָא פְּתִיב, (יהושע ה) שֶׁל
 נַעֲלָךְ, דְּלֵא אֶתְפָּרֶשׁ אֶלָּא בְּזִמְנִין יְדִיעֹן,
 דְּהָא לָּא אֶתְנַסִּיבַת עֵמִיָּה שְׂכִינְתָּא כָּל כֶּךָ, וְלֵא אֶתְחַזִּי
 לֵיה, דְּכִתְיִב (יהושע ה) וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ עַל פְּנֵי אֶרְצָה. אֲבָל
 הֲכָא כֹּלַת מִשָּׁה וְדַאי. מִתְּנֹת בְּאַדָּם, מִתְּנֹת פְּתִיב, זִכְאָה
 חוֹלְקִיָּה דְּמִשָּׁה, דְּמֵאֲרִיָּה בְּעֵי בִיקְרִיָּה, עַל כָּל שְׂאָר בְּנֵי
 עֲלָמָא.

(במדבר ז) וַיֹּאמֶר יי אֵל מִשָּׁה נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם. מַהוּ לַיּוֹם.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יוֹמִין דְּלַעֲיִלָּא, דְּאֶתְחַנְכוּ (דף קמ"ח ע"ב)
 לְאֶתְבָּרְכָא, בְּאִינוּן תְּרִיסָר תְּחוּמִין, דְּמִתְפָּרְשָׁא, וְכָל חַד
 אֶתְתַּקֵּן וְאֶתְחַנֵּךְ בְּבִרְכָתָא עַל יְדוּי דְּאֵלִין דְּלִתְתָּא.
 תֵּאנָא, כְּלָהוּ מִתְבָּרְכִין בְּגִין מַדְבַּחַא דְּלַעֲיִלָּא, וְאַפִּילוּ
 תִּתָּאָה וְאַפִּילוּ עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת מִתְבָּרְכִין.
 דִּתְנִיָּא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלֵמָּלָא לָּא אֶקְרִיבוּ אֵלִין
 תְּרִיסָר נְשִׂאִין, לָּא יְכִיל עֲלָמָא לְמִיקָם קָמִי
 תְּרִיסָר נְשִׂאִי יִשְׁמַעְאֵל, דְּכִתְיִב, (בראשית כה) שְׁנַיִם עָשָׂר
 נְשִׂאִים לְאוֹמוֹתָם. מִדְּאֶקְרִיבוּ אֵלִין דִּישְׂרָאֵל, נְסִיבוּ
 שׁוֹלְטָנוּתָא דְּכֻלָּהוּ, בְּגִין כֶּךָ נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם.
 וְכָל מַה דְּאֶקְרִיבוּ, כְּגוּוֹנָא דְּלַעֲיִלָּא אֶקְרִיבוּ, בְּגִין
 דִּיתְבָּרְכוּן כְּלָהוּן. אֵילָם שְׁשִׁים, עֲתוּדִים שְׁשִׁים,
 כְּמָה דְּכִתְיִב, (שיר השירים ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָּהּ, דְּבַסְטָר